Keskushallintoyksikkö
Lakimies
Tuomas Vesterbacka

31.3.2020

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HE 29/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon muuntorangaistuksen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon väliaikaisesta rajoittamisesta

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Rikosseuraamuslaitokselta asiantuntijalausuntoa hallituksen esitykseen, jolla rajoitettaisiin sakon muuntorangaistuksen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa 31.7.2020 saakka.

Ehdotettu laki on erittäin perusteltu ja tarpeellinen. Hallituksen esityksessä on tarkasti rajattu tilanteet, joissa ehdotettu laki ei tulisi sovellettavaksi. Ehdotettu rajoitus ei siten koskisi kaikkia tuomittuja, jotka odottavat rangaistuksen täytäntöönpanoa siviilissä ja joille ei ole ennen lain voimaan tuloa määrätty ilmoittautumispäivää tuomion suorittamisen aloittamiseksi. Ehdotetut lain soveltamisrajoitukset ovat tarpeen rangaistuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi. Lisäksi ei olisi perusteltua, että jo vankilassa olevia henkilöitä vapautettaisiin odottamaan tuomion täytäntöönpanoa. Ehdotetulla lailla ei olisi vaikutuksia yhteiskunnan turvallisuuteen, koska lain soveltamispiirissä olevat henkilöt ovat jo muutenkin vapaina odottamassa rangaistuksen täytäntöönpanoa.

Oikeusministeriö on aiemmin antanut vankeuslain nojalla asetuksen, jolla siirretään sakon muuntorangaistuksen ja enintään kuuden kuukauden pituisen ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon aloittamista. Arvion mukaan asetuksen vaikutus päivittäiseen vankilukuun on noin 100–200 vankia. Niin sanotun koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamasta epidemiasta tehtyjen ennusteiden perusteella on kuitenkin perusteltua varautua vankiloiden toiminnan ylläpitämiseen asetuksen vaikutuksia suuremmalla vankiluvun väliaikaisella laskemisella. Hallituksen esityksessä esitetty arvio päivittäisen vankiluvun laskemista 300–400 vangilla on tärkeä osa varautumista.

Viimeisimmän, 1.1.2020 päivätyn listauksen mukaan Suomen vankiloiden ohjeellinen yhteenlaskettu paikkaluku on 2878. Esimerkiksi 30.3.2020 vankiloissa oli kirjoilla yhteensä 2975 vankia, joista 2815 oli paikalla vankilassa. Osa kirjoilla olevista vangeista oli sijoitettuna valvottuun koevapauteen ja osa esimerkiksi oikeudenistunnossa, hoidettavana Vankiterveydenhuollon yksikön alaisissa terveydenhuollon yksiköissä (vankisairaala ja psykiatrinen vankisairaala) taikka muussa, julkisen terveydenhuollon yksikössä.

Etenkin useat suljetut vankilat ovat jatkuvasti yliasutettuina, jolloin vankimäärän vähentämistä hallituksen esityksessä mainituin keinoin on pidettävä tarpeellisena. Vankimäärän pienentämisellä voidaan vähentää sekä vankien että henkilökunnan mahdollisten sairastumisten aiheuttamia haittoja. Vankimäärän pienentyminen parantaa myös kokonaisuutena vankiloiden mahdollisuuksia järjestää toimintansa poikkeuksellisissa oloissa esimerkiksi niin, että hengitystieinfektioon sairastuneet tai perustellusti koronalle altistuneet vangit voitaisiin sijoittaa erillisille osastoille. Pienemmällä vankien määrällä voitaisiin myös järjestää osastojen toimintoja ja vapaa-ajan toimintoja vähemmin muutoksin kuin silloin, jos edellä kuvatut asumisjärjestelyt

Keskushallintoyksikkö
Lakimies
Tuomas Vesterbacka

31.3.2020

eivät ole mahdollisia. Tämä heijastuisi osaltaan positiivisesti myös vankiloiden turvallisuustilanteeseen.

Koronaviruksen aiheuttaman epidemian levitessä on jopa mahdollista, että pahimmillaan yksittäisen vankilan kaikki vangit voidaan joutua siirtämään toisiin vankiloihin, jos vankila ei kykene ylläpitämään toimintaansa henkilökunnan laajamittaisen poissaolon vuoksi. Tällöin olisi tärkeää, että siirrettävien vankien lukumäärä olisi mahdollisimman pieni myös vastaanottavien vankiloiden toiminnan kannalta.

Rikosseuraamuslaitoksen sisäisellä ohjauksella voidaan huolehtia siitä, että lain voimassaolon päätyttyä itseilmoittautuvien tuomittujen tuomion täytäntöönpanon aloitus voidaan jaksottaa vankiloiden kapasiteetti huomioon ottaen.

Pääjohtaja Arto Kujala

Lakimies Tuomas Vesterbacka